

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

СТАВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД ДО ПОТРЕБ ТА ПРОБЛЕМ ВПО: РІВЕНЬ РОЗУМІННЯ Й ГОТОВНІСТЬ НАДАННЯ ДОПОМОГИ*

* Статтю підготовлено у межах проєкту «Забезпечення соціального захисту учасників АТО/ООС та суспільної інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах посилення загроз соціальній безпеці» (реєстраційний номер 2021.01/0343), який переміг у конкурсі Національного фонду досліджень України «Наука для безпеки і сталого розвитку України».

На основі опитування населення різних регіонів України (окрім тимчасово окупованих) досліджено ставлення жителів приймаючих громад до проблем, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи. З'ясовано, наскільки місцеве населення розуміє нагальність та рівень задоволення різних груп потреб вимушених переселенців. Визначено готовність мешканців адміністративно-територіальних одиниць допомагати внутрішнім мігрантам, в т. ч. у розрізі основних груп людських потреб й відповідних їм засобів задоволення.

Ключові слова: вимушені переселенці; внутрішньо переміщені особи (ВПО); внутрішня міграція; воєнний стан; потреби ВПО; приймаючі громади.

Постановка проблеми. Необхідність надання допомоги й додаткового захисту вимушеним мігрантам час від часу набуває підвищеної актуальності для більшості сучасних держав. В Україні це питання набуло особливої гостроти з початком повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації у лютому 2022 року, коли частина мешканців населених пунктів, на території яких ведуться воєнні дії, була змушена залишити місця їх постійного проживання й шукати притулку як за межами держави, так і у більш безпечних регіонах країни.

Проблемам вимушених внутрішніх переміщень в Україні присвячені дослідження таких авторитетних світових та вітчизняних інституцій, як Міжнародна організація міграції, Програма розвитку ООН в Україні, Національний інститут стратегічних досліджень. На вивчення потреб та проблем вимушених мігрантів у різних країнах

172

світу зорієнтовано чимало праць зарубіжних науковців [1–6]. З огляду на гостроту цієї проблеми протягом останнього десятиліття в Україні, все більше уваги приділяється ідентифікації потреб переселенців та можливостей їх задоволення також і вітчизняними дослідниками [7–10]. Окремий, більш ґрунтовний напрям наукових розвідок вітчизняних вчених стосується питань соціального захисту та соціальної підтримки вимушених мігрантів [11–16] із зосередженням основної уваги на державних інструментах вирішення проблем даної категорії населення.

Водночас, коли відповідні державні та громадські організації отримують додаткове навантаження, зумовлене необхідністю зосередження сил на військовому захисті держави, значна частина завдань щодо вирішення проблем та задоволення нагальних потреб переселенців часто лягає на плечі жителів приймаючих громад. При цьому місцеве населення може як прихильно ставитися до мігрантів та намагатися створити максимально комфортні умови для їхнього проживання та діяльності, так і приймати переселенців з певною упередженістю, остерігаючись можливих конфліктів та зниження якості власного життя, що зумовлює особливу актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є дослідження ставлення місцевого населення до необхідності вирішення нагальних проблем внутрішньо переміщених осіб, визначення рівня розуміння жителями приймаючих громад потреб вимушених переселенців та готовності надати допомогу у їх задоволенні.

Виклад основного матеріалу. В Україні поняття «внутрішньо переміщена особа» (ВПО) на законодавчому рівні [17] було задекларовано з метою визначення статусу людей, змушених мігрувати у зв'язку з тимчасовою окупацією частини території Донецької та Луганської областей, анексією республіки Крим у 2014 році. З того часу почали з'являтися державні й недержавні програми заходів, організації, фонди, завданням яких стало відновлення й забезпечення належного рівня життя цієї категорії населення. Повномасштабне воєнне вторгнення Росії 24 лютого 2022 року зумовило значне збільшення чисельності ВПО, а також підвищило гостроту їхніх проблем.

Найбільшу кількість ВПО в Україні було зареєстровано на початку повномасштабного вторгнення. Зокрема, у квітні 2022 року, статус ВПО мали 7,71 млн осіб [13]. Після деокупації частини територій

кількість вимушених внутрішніх мігрантів дещо зменшилася. За останніми на сьогодні даними Міжнародної організації міграції (МОМ), станом на квітень 2025 року кількість ВПО у нашій державі становить 3,76 млн осіб [18]. За інформацією, представленою у звіті МОМ «Ukraine – Displacement and Return: Trends, Drivers and Intentions – June 2025», під час опитування третина ВПО (34%) повідомила про намір повернутися до своїх місць походження. Однак, лише близько 113 тис. переселенців планують повернутися у найближчі три місяці або впродовж року [19]. Щодо проблем ВПО, то впродовж усіх років переміщень основними є відсутність належного житла та можливості отримання доходів.

У своєму дисертаційному дослідженні L. Janssen стверджує, що основними суб'єктами забезпечення задоволення потреб ВПО є самі вимушені переселенці, а також відповідні державні й недержавні організації [1]. Однак, на сьогодні вважаємо за доцільне розглядати третю сторону, причетну до вирішення проблем та задоволення потреб ВПО – населення адміністративно-територіальних одиниць, в яких знайшли прихисток вимушені переселенці.

У межах проєкту «Забезпечення соціального захисту учасників АТО/ООС та суспільної інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах посилення загроз соціальній безпеці в Україні» (далі – Проєкт) було проведено опитування жителів приймаючих громад з метою з'ясувати ставлення суспільства до ВПО), розуміння необхідності їх підтримки та готовності її надати. Протягом 24 червня – 23 липня 2024 року опитано 858 жителів України. Респондентами стало населення віком від 18 років та старші в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму, Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей. Вибірка квотна, стратифікована, репрезентативна за областю проживання, типом поселення, віком і статтю респондентів.

З метою дослідження розуміння суспільством рівня задоволення потреб ВПО попередньо було визначено 9 груп потреб з уточненням для респондентів змісту окремих з них:

- 1) забезпечення житлом;
- 2) гуманітарне забезпечення (кошти від благодійників, одяг, взуття, теплі речі, продукти харчування);
- 3) працевлаштування й самореалізація в роботі;
- 4) підтримка бізнесу (релокація та розвиток бізнесу на новому місці, започаткування нового бізнесу);
- 5) соціальна підтримка (відновлення або призначення пенсій,

пільг, соціальних виплат; доступність соціальних послуг; соціальна допомога з боку соціальних працівників; сторонній догляд);

6) медична допомога, лікування та реабілітація (фізична та соціально-психологічна);

7) освіта, перекваліфікація, професійний розвиток;

8) правова та інформаційно-консультаційна допомога (відновлення втрачених документів, оформлення статусу ВПО);

9) доброзичливе ставлення місцевого населення.

Оцінювання населенням рівня задоволення потреб ВПО передбачало оцінку з використанням 5-бальної шкали.

Зважаючи на можливі випадки високого рівня суб'єктивності суджень населення щодо задоволеності потреб ВПО, в опитувальник було внесено варіант відповіді «важко відповісти». Найважчим для населення виявилось оцінити такі групи потреб ВПО, як підтримка бізнесу (31,8%) і освіта, перекваліфікація, професійний розвиток (23,2% опитаних). Найбільш зрозумілим для себе респонденти вважають те, наскільки задоволено потреби вимушених переселенців у доброзичливому ставленні до них місцевого населення (95,3%) та в гуманітарному забезпеченні (90,4% опитаних визначилися з власною оцінкою) (рисунок).

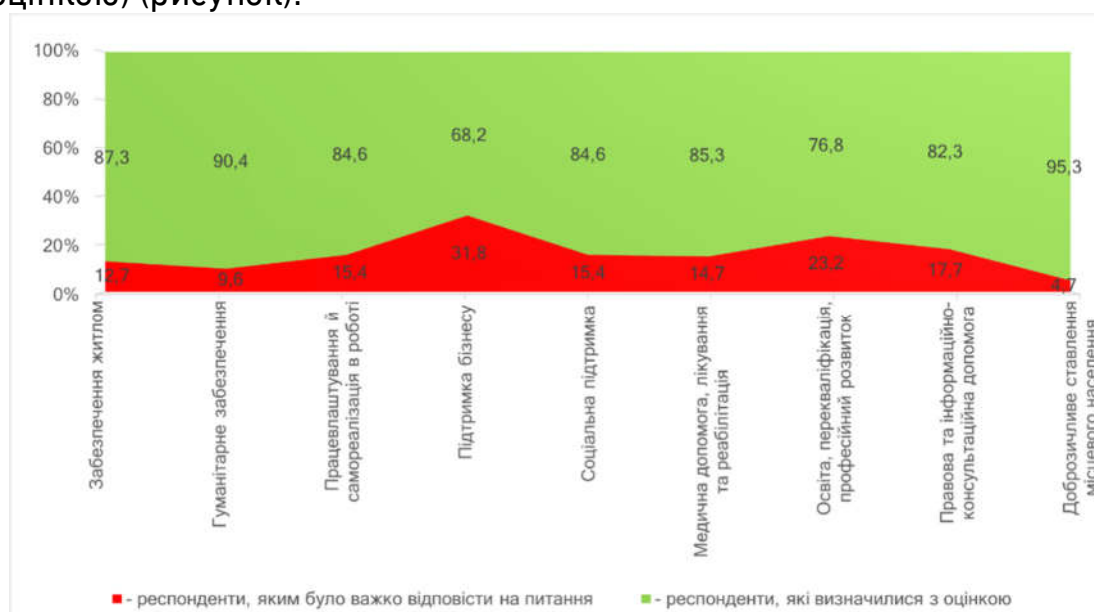

Рисунок. Готовність населення оцінювати рівень задоволення окремих груп потреб ВПО, % відповідей

Джерело: складено автором на основі результатів опитування у межах проєкту «Забезпечення соціального захисту учасників АТО/ООС та суспільної інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах посилення загроз соціальній безпеці в Україні».

У відповідях на більшість запитань найбільш визначеними у своїх судженнях виявилися власники бізнесу, а найважче відповідати було населенню, не залученому до економічної діяльності, – особливо щодо підтримки бізнесу, освіти та професійного розвитку ВПО, а також щодо правової та інформаційно-консультаційної допомоги у відновленні вимушеними переселенцями втрачених документів, оформлення статусу ВПО. Нижчий рівень обізнаності щодо аспектів підтримки бізнесу переселенців та отримання ними освіти закономірно спостерігається серед респондентів без вищої освіти (табл. 1).

Таблиця 1

Складність для населення оцінювати рівень задоволення окремих груп потреб ВПО, % відповідей «Важко відповісти» за рівнем освіти та зайнятістю респондентів

Групи потреб	Освіта		Зайнятість		
	з вищою освітою	без вищої освіти	працюють за наймом	мають власний бізнес	не працюють
Забезпечення житлом	12,1	13,3	11,4	10,4	15,0
Гуманітарне забезпечення	7,6	11,3	8,0	3,9	12,9
Працевлаштування й самореалізація в роботі	15,3	15,5	13,4	14,3	18,3
Підтримка бізнесу	29,6	33,8	29,0	19,5	38,4
Соціальна підтримка	14,0	16,6	12,9	10,4	19,8
Медична допомога, лікування та реабілітація	14,8	14,6	15,2	11,7	14,7
Освіта, перекваліфікація, професійний розвиток	20,9	25,2	21,7	14,3	27,3
Правова та інформаційно-консультаційна допомога	16,3	19,0	16,1	11,7	21,3
Доброзичливе ставлення місцевого населення	4,7	4,6	4,5	2,6	5,4

Джерело: складено автором на основі результатів опитування у межах проєкту «Забезпечення соціального захисту учасників АТО/ООС та суспільної інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах посилення загроз соціальній безпеці в Україні».

На окремі запитання – щодо працевлаштування, підтримки бізнесу, освіти та професійного розвитку, соціальної підтримки ВПО – важче було відповідати респондентам, старшим 60 років. Водночас, молодь задекларувала помітно вищий рівень обізнаності за більшістю з цих питань порівняно з респондентами інших вікових груп (табл. 2).

Таблиця 2

Складність для населення оцінювати рівень задоволення окремих груп потреб ВПО, % відповідей «Важко відповісти» за віком респондентів

Групи потреб	Вік, років				
	18–29	30–39	40–49	50–59	60 і старші
Забезпечення житлом	10,8	9,8	12,7	14,4	14,7
Гуманітарне забезпечення	6,2	6,9	9,6	10,1	12,8
Працевлаштування й самореалізація в роботі	10,0	12,1	15,9	16,5	19,4
Підтримка бізнесу	24,6	25,3	31,8	29,5	41,1
Соціальна підтримка	11,5	13,2	9,6	15,8	22,1
Медична допомога, лікування та реабілітація	8,5	14,9	13,4	18,0	16,7
Освіта, перекваліфікація, професійний розвиток	15,4	19,0	24,8	24,5	28,3
Правова та інформаційно-консультаційна допомога	9,2	14,4	18,5	20,9	22,1
Доброзичливе ставлення місцевого населення	5,4	1,7	5,7	6,5	4,7

Джерело: складено автором на основі результатів опитування у межах проєкту «Забезпечення соціального захисту учасників АТО/ООС та суспільної інтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах посилення загроз соціальній безпеці в Україні».

Стійких відмінностей у готовності населення оцінювати рівень задоволення окремих груп потреб ВПО за іншими ознаками групування вибірки респондентів не виявлено.

При цьому на думку більшості опитаних представників жителів приймаючих громад, займатися вирішенням проблем ВПО найбільше мають органи державної влади (76,7%) та органи влади на місцях (68,6% відповідей). Приблизно однакова частка населення вважає, що проблеми ВПО мають вирішуватися ними самостійно та членами їхніх родин (14,7%) або ж волонтерами і громадськими організаціями (13,3%). Лише 9,3% згодні взяти на себе такі зобов'язання як жителі громад, які приймають вимушених переселенців.

На запитання «Яким чином Ви готові долучатися до задоволення потреб ВПО?» особи, які брали участь в опитуванні, могли обирати довільну кількість відповідей із запропонованого переліку. Також було передбачено відкрите запитання, яке дозволяло респонденту запропонувати власний варіант відповіді, не врахованої, на його думку, в опитувальнику.

Більше половини опитаних (57,1%) виявили готовність допомагати вимушеним переселенцям безоплатним наданням одягу, взуття, їжі, предметів гігієни, ліків, інших споживчих товарів. Ще майже третина респондентів (32,8%) готові перераховувати кошти на потреби ВПО. 21% опитаного населення згодне надавати ВПО житло безоплатно або зі знижкою. Незначна частка респондентів виявила готовність до безоплатного надання ВПО медичних, інформаційних, побутових або інших послуг (16,4%). Найнижчий показник можливості допомоги ВПО задекларовано респондентами щодо їх працевлаштування у власному бізнесі (9,1%), безоплатного або зі знижкою надання продукції або послуг від власного бізнесу (11%) та надання приміщень для ведення бізнесу ВПО безоплатно або зі знижкою (8,9%). Однак, такі відсотки зумовлені залученням до соціологічного дослідження підприємців лише як частини населення приймаючих громад. Надання переваги товарам і послугам, створеним у бізнесах ВПО, є також мало популярним серед жителів приймаючих громад – готовність висловили 14,3% опитаних.

Під час відповідей на відкриті питання лише 6 респондентів (0,7%) запропонували свої варіанти відповідей. З точки зору авторів дослідження, дані пропозиції є деталізацією відповідей, які попередньо передбачені в опитувальнику. Зважаючи на всеохопність на різноплановість запропонованого переліку можливостей допомоги вимушеним переселенцям, частка відповідей «нічого з переліченого» є досить високою в умовах поточних політичних та соціально-економічних викликів нашої державі (17,8% респондентів). 3,6% залучених до інтерв'ювання осіб зазначили, що їм важко відповісти на це запитання.

Найнижчу готовність долучатися до задоволення потреб ВПО висловили мешканці південно-східних та центральних областей України. Попри те, населення центрального регіону держави виявило найбільшу готовність безоплатної допомогти переселенцям одягом, взуттям, їжею, предметами гігієни, ліками та іншими споживчими товарами. Водночас надати вимушеним переселенцям безоплатно або зі знижкою житло найбільше на сьогодні готові мешканці

південно-східної частини країни – 26,6% і найменше – західних областей – 15,8% респондентів. Схожа тенденція і щодо надання медичних, побутових та інформаційних послуг ВПО – найбільша частка населення готова їх надати саме у прифронтовому південно-східному регіоні країни.

Висновки. Попри часто усталену думку, що основними суб'єктами вирішення проблем та задоволення потреб ВПО є державні організації (насамперед ті, що забезпечують соціальний захист і соціальну підтримку вимушених переселенців), відповідні громадські організації і, певною мірою, самі внутрішні мігранти, за сьогодишніх політичних та соціально-економічних викликів вважаємо, що третім рівноправним учасником даного напрямку соціальної політики є населення приймаючих громад. Як засвідчили результати проведеного командою Проєкту соціологічного дослідження, місцеве населення вважає себе більш обізнаним щодо рівня гуманітарного забезпечення ВПО та щодо власних взаємовідносин з переселенцями, тобто у сферах, до яких має особисту причетність. Найменш очевидними для мешканців громад є ситуації, пов'язані з розвитком бізнесу та освітою мігрантів. Більшість опитаних готові допомогти вимушеним переселенцям одягом, взуттям, продуктами харчування, предметами гігієни, ліками, іншими споживчими товарами. Однак 76,7% респондентів вважають, що вирішенням проблем ВПО першочергово мають займатися органи державної влади і менше 10% жителів громад готові особисто долучатися до допомоги мігрантам. Продовження бойових дій на території України, а також потреба максимально можливого забезпечення стабільності в суспільстві для післявоєнного відновлення та розбудови нашої держави зумовлюють необхідність пошуку шляхів узгодження інтересів місцевих жителів та ВПО й інтеграції останніх у приймаючі громади, у тому числі шляхом вивчення та запровадження вдалого зарубіжного досвіду.

1. Janssen L. The protection pyramid approach: A contribution to the protection of internally displaced persons by combining bottom up coping mechanisms and top down protection strategies into a partnership approach to protection. Thesis fully internal (DIV), University of Groningen. University of Groningen. 2017. URL: https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/47499066/Complete_thesis.pdf (дата звернення: 02.09.2025). 2. Cantor D., Swartz J., Roberts B., Abbbara A., Ager A., Bhutta Z. A., ... & Smith J. Understanding the health needs of internally displaced persons: a scoping review. *Journal of migration and health*. 2021. Vol. 4. 100071.

DOL: <https://doi.org/10.1016/j.jmh.2021.100071>. **3.** Miliband D., Tessema, M. T. The unmet needs of refugees and internally displaced people. *The Lancet*. 2018. Vol. 392(10164). P. 2530–2532. **4.** Ogunode N. J., Chijindu O. E., & Jegede D. Provision of education services for internally displaced persons in IDPs camps in Nigeria: Challenges and way forward. *International Journal on Integrated Education*. 2022. Vol. 5(5). P. 14–22. DOI: 10.31149/ijie.v5i5.3011. **5.** Onyenko V. C., Kwajaffa P. S., Abdu W. I., Ali M. A., Placidus O., Mohammed J. S., & Abba W. M. Assessment of psychosocial needs among internally displaced persons (IDPs) in Maiduguri based on the Humanitarian Emergency Settings Perceived Needs Scale (HESPER). *IOSR Journal of Humanities and Social Science*. 2017. Vol. 22. P. 17–22. **6.** Frederico M., Muncy S., Young J., & Picton C. Responding to the needs of internally displaced persons: A social work perspective. *Australian Social Work*. 2024. Vol. 77(1). P. 47–59. DOI: <https://doi.org/10.1080/0312407X.2022.2142142>. **7.** Бєленок О. А., Бова А. А. Депривація потреб ВПО в Україні в умовах війни: соціологічний аналіз. *Українське суспільство у перспективах розвитку: історичний, соціально-політичний, освітньо-педагогічний аспекти* : матеріали VI Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2025. С. 309–319. **8.** Жиленко Р., Афанасьєв Д. Локальний вимір потреб внутрішньо переміщених осіб: приклад Ужгородської територіальної громади. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Педагогіка. Соціальна робота*. 2025. Вип. 2(51). С. 54–57. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.54-57>. **9.** Kutsalo O. Statistical Analysis of Regional Features in Housing Provision for Internally Displaced Persons in Ukraine: Needs Assessment and Available Capacities. *Urban and Regional Planning*. 2025. № 10(3). P. 138–152. DOI: 10.11648/j.urp.20251003.15. **10.** Тверезовська Н. Т., Головаш Д. А. Основні проблеми внутрішньо переміщених осіб та шляхи їх подолання. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2023. № 3. Том 11. С. 116–130. DOI: [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(3\).2023.116-130](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(3).2023.116-130). **11.** Алімова І. Є. Інституційне забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. *Ефективність державного управління*. 2019. Вип. 61. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.61.2019.198495>. **12.** Колосок А., Буднік С. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 4. С. 97–105. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.13>. **13.** Мішина С. В. Сучасні тенденції розвитку соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Ефективна економіка*. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.44%20>. **14.** Семенюк І. Ю., Бондар В. О. Міжнародний досвід реінтеграції внутрішньо переміщених осіб у постконфліктних країнах. *Проблеми сучасних трансформацій. Сер. право, публічне управління та адміністрування*. 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-17-02-17>. **15.** Семигіна Т. В., Гусак Н. Є., Трухан С. О. Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб. *Український соціум*. 2015. Вип. 2. С. 65–72. **16.** Степанова Е. Р. Соціальне забезпечення внутрішньо переміщених осіб. *Бізнес Інформ*. 2023. № 1. С. 101–107. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-101-107>. **17.** Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#top> (дата звернення: 02.09.2025). **18.** IOM. Displacement Tracking Matrix (DTM). Ukraine. URL: <https://dtm.iom.int/ukraine#producttabs> (дата звернення: 02.09.2025). **19.** IOM. Ukraine – Displacement and Return: Trends, Drivers and Intentions – June 2025. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-displacement-and-return-trends-drivers-and->

intentions-june-2025. (дата звернення: 02.09.2025).

REFERENCES:

1. Janssen L. The protection pyramid approach: A contribution to the protection of internally displaced persons by combining bottom up coping mechanisms and top down protection strategies into a partnership approach to protection. Thesis fully internal (DIV), University of Groningen. University of Groningen. 2017. URL: https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/47499066/Complete_thesis.pdf (data zvernennia: 02.09.2025).
2. Cantor D., Swartz J., Roberts B., Abbara A., Ager A., Bhutta Z. A., ... & Smith J. Understanding the health needs of internally displaced persons: a scoping review. *Journal of migration and health*. 2021. Vol. 4. 100071. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jmh.2021.100071>.
3. Miliband D., Tessema, M. T. The unmet needs of refugees and internally displaced people. *The Lancet*. 2018. Vol. 392(10164). P. 2530–2532.
4. Ogunode N. J., Chijindu O. E., & Jegede D. Provision of education services for internally displaced persons in IDPs camps in Nigeria: Challenges and way forward. *International Journal on Integrated Education*. 2022. Vol. 5(5). P. 14–22. DOI: 10.31149/ijie.v5i5.3011.
5. Onyencho V. C., Kwajaffa P. S., Abdu W. I., Ali M. A., Placidus O., Mohammed J. S., & Abba W. M. Assessment of psychosocial needs among internally displaced persons (IDPs) in Maiduguri based on the Humanitarian Emergency Settings Perceived Needs Scale (HESPER). *IOSR Journal of Humanities and Social Science*. 2017. Vol. 22. P. 17–22.
6. Frederico M., Muncy S., Young J., & Picton C. Responding to the needs of internally displaced persons: A social work perspective. *Australian Social Work*. 2024. Vol. 77(1). P. 47–59. DOI: <https://doi.org/10.1080/0312407X.2022.2142142>.
7. Bielienok O. A., Bova A. A. Depryvatsiia potreb VPO v Ukraini v umovakh viiny: sotsiologichnyi analiz. *Ukrainske suspilstvo u perspektyvakh rozvytku: istorychnyi, sotsialno-politychnyi, osvithno-pedahohichnyi aspekty* : materialy VI Vseukrainskoi mizhhaluzevoi naukovo-praktychnoi onlain-konferentsii. Kyiv : Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy. 2025. S. 309–319.
8. Zhylenko R., Afanasiev D. Lokalnyi vymir potreb vnutrishno peremishchenykh osib: pryklad Uzhhorodskoi terytorialnoi hromady. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Ser. Pedahohika. Sotsialna robota*. 2025. Vyp. 2(51). S. 54–57. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.54-57>.
9. Kutsalo O. Statistical Analysis of Regional Features in Housing Provision for Internally Displaced Persons in Ukraine: Needs Assessment and Available Capacities. *Urban and Regional Planning*. 2025. № 10(3). P. 138–152. DOI: 10.11648/j.urp.20251003.15.
10. Tverezovska N. T., Holovash D. A. Osnovni problemy vnutrishno peremishchenykh osib ta shliakhy yikh podolannia. *Humanitarni studii: pedahohika, psykholohiia, filosofiia*. 2023. № 3. Tom 11. S. 116–130. DOI: [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(3\).2023.116-130](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(3).2023.116-130).
11. Alimova I. Ye. Instytutsiine zabezpechennia sotsialnoho zakhystu vnutrishno peremishchenykh osib. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. 2019. Vyp. 61. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.61.2019.198495>.
12. Kolosok A., Budnik S. Sotsialnyi zakhyst vnutrishno peremishchenykh osib. *Vvichlyvist. Humanitas*. 2024. Vyp. 4. S. 97–105. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.13>.
13. Mishyna S. V. Suchasni tendentsii rozvytku sotsialnoho zakhystu vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini. *Efektivna ekonomika*. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.44%20>.

14. Semeniuk I. Yu., Bondar V. O. Mizhnarodnyi dosvid reintehratsii vnutrishno peremishchenykh osib u postkonfliktnykh krainakh. *Problemy suchasnykh transformatsii. Ser. pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*. 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-17-02-17>. **15.** Semyhina T. V., Husak N. Ye., Trukhan S. O. Sotsialna pidtrymka vnutrishno peremishchenykh osib. *Ukrainskyi sotsium*. 2015. Vyp. 2. S. 65–72. **16.** Stepanova E. R. Sotsialne zabezpechennia vnutrishno peremishchenykh osib. *Biznes Inform.* 2023. № 1. S. 101–107. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-101-107>. **17.** Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib : Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 r. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#top> (data zvernennia: 02.09.2025). **18.** IOM. Displacement Tracking Matrix (DTM). Ukraine. URL: <https://dtm.iom.int/ukraine#producttabs> (data zvernennia: 02.09.2025). **19.** IOM. Ukraine – Displacement and Return: Trends, Drivers and Intentions – June 2025. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-displacement-and-return-trends-drivers-and-intentions-june-2025>. (data zvernennia: 02.09.2025).

Mazur N. O. ^[1; ORCID ID: 0000-0001-8673-5873],

Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

ATTITUDES OF HOST COMMUNITY POPULATIONS TOWARD THE NEEDS AND CHALLENGES OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS: LEVEL OF UNDERSTANDING AND WILLINGNESS TO PROVIDE ASSISTANCE

The need to provide assistance and additional protection to forced migrants becomes increasingly urgent for most states. In Ukraine, this issue has become particularly acute with the beginning of the full-scale military invasion of the Russian Federation in February 2022. When state and public organizations receive additional burdens due to the need to focus on the military defence of the state, a significant part of the tasks of solving the problems and meeting the urgent needs of displaced people often falls on the shoulders of residents of host communities. The purpose of the article is to study the attitude of the local population to the need to solve the urgent problems of internally displaced persons, to determine the level of understanding by residents of host communities of the needs of internally displaced persons and their willingness to provide assistance in meeting them.

On the basis of a survey of the population of different regions of Ukraine (except temporarily occupied), the attitude of the residents of the host communities to the problems faced by internally displaced persons was investigated. It was found out to what extent the local population understands the urgency and level of satisfaction of different groups of needs of internally

displaced persons. The most difficult for the population to assess were such groups of IDP needs as business support (31.8%) and education, retraining, professional development (23.2% of respondents). The respondents consider the most clear to them the extent to which the needs of internally displaced persons are satisfied in the friendly attitude of the local population towards them (95.3%) and in humanitarian support (90.4% of respondents made their own assessment). The willingness of residents of administrative-territorial communities to help internal migrants was determined, including in terms of the main groups of human needs and the corresponding tools for their satisfaction. More than half of those surveyed (57.1%) expressed their willingness to help internally displaced persons by providing them with free clothing, shoes, food, hygiene items, medicines, and other consumer goods.

Keywords: forced migrants; internally displaced persons (IDPs); internal migration; martial law; needs of IDPs; host communities.

Отримано: 03 вересня 2025 року
Прорецензовано: 08 вересня 2025 року
Прийнято до друку: 26 вересня 2025 року